Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL GERARD HOGAN
prezentate la 3 septembrie 2020[1]

Cauza C-637/19

BY
împotriva
CX

[cerere de decizie preliminară formulată de Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm, Secția Comercială și pentru Brevete, Suedia)]

„Trimitere preliminară – Directiva 2001/29/CE – Armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe – Articolul 3 alineatul (1) – Dreptul de comunicare publică – Articolul 4 alineatul (1) – Dreptul de distribuire – Sensul noțiunii de «public» – Transmitere către o instanță a copiei unei opere protejate ca element de probă – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 47 – Dreptul la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil – Articolul 17 alineatul (2) – Dreptul de proprietate intelectuală”

I. Introducere

1. Prezenta cerere de decizie preliminară, depusă la grefa Curții la 27 august 2019, a fost formulată în cadrul unui litigiu între două persoane private, BY și CX, în contextul unei proceduri civile[2] cu care este în prezent sesizată Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm, Secția Comercială și pentru Brevete, Suedia). Ea ridică probleme destul de importante privind interacțiunea dintre reglementarea Uniunii în domeniul dreptului de autor și libertatea de informare din dreptul național, precum și dreptul la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil (astfel cum este garantat de articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, denumită în continuare „carta”).

2. Mai precis, transmiterea în cadrul unei proceduri judiciare naționale a unei opere protejate prin dreptul de autor (în cazul de față o fotografie) constituie o „comunicare publică” și/sau o „distribuire către public” în sensul articolului 3 alineatul (1) și al articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională[3]?

3. Înainte însă de a continua, trebuie prezentat mai întâi cadrul juridic relevant.

1 Limba originală: engleza.

2 Trebuie arătat că din cererea de decizie preliminară nu reiese cu claritate care este natura precisă a procedurii civile în discuție sau dacă elementul de probă în cauză este relevant în contextul acestei proceduri.

3 JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul internațional

4. Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (denumită în continuare „OMPI”) a adoptat la Geneva, la 20 decembrie 1996, Tratatul OMPI privind drepturile de autor (denumit în continuare „TDA”). La rândul său, TDA a fost aprobat în numele Comunității Europene prin Decizia 2000/278/CE a Consiliului din 16 martie 2000[4].

5. Articolul 6 din TDA, intitulat „Dreptul de distribuire”, prevede:

„(1) Autorii operelor literare și artistice se bucură de dreptul exclusiv de a autoriza punerea la dispoziția publicului a originalului și a copiilor operelor lor prin vânzare sau alt tip de transfer de proprietate.

[…]”

B. Dreptul Uniunii

6. Considerentele (3), (9), (10), (15) și (31) ale Directivei 2001/29 au următorul cuprins:

„(3) Armonizarea propusă va ajuta la punerea în aplicare a celor patru libertăți ale pieței interne și se referă la respectarea principiilor fundamentale ale dreptului, în special proprietatea, inclusiv proprietatea intelectuală, libertatea de exprimare și interesul public.

[…]

(9) Orice armonizare a dreptului de autor și a drepturilor conexe trebuie să aibă la bază un nivel ridicat de protecție, deoarece aceste drepturi sunt esențiale pentru creația intelectuală. Protecția lor contribuie la menținerea și dezvoltarea creativității în interesul autorilor, artiștilor interpreți sau executanți, producătorilor, consumatorilor, culturii, industriei și publicului larg. În consecință, proprietatea intelectuală a fost recunoscută ca parte integrantă a proprietății.

(10) Autorii sau artiștii interpreți sau executanți trebuie să primească o remunerație adecvată pentru utilizarea operelor lor, pentru a-și putea continua munca creativă și artistică, la fel ca și producătorii, pentru a putea finanța această muncă. Investiția necesară pentru a produce produse ca fonograme, filme sau produse multimedia și servicii, cum ar fi «serviciile la cerere», este considerabilă. Pentru a asigura o astfel de remunerație și pentru a obține un randament satisfăcător al investiției, este necesară o protecție juridică adecvată a drepturilor de proprietate intelectuală.

[…]

(15) Conferința Diplomatică care a avut loc în decembrie 1996, sub auspiciile Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI), a condus la adoptarea a două noi tratate, «Tratatul OMPI privind dreptul de autor» și «Tratatul OMPI privind interpretările sau execuțiile și fonogramele», care reglementează protecția autorilor, respectiv protecția artiștilor interpreți sau executanți și a producătorilor de fonograme. Aceste tratate actualizează semnificativ protecția internațională a dreptului de autor și a drepturilor conexe, în special în ceea ce privește așa-zisa

4 Decizia Consiliului din 16 martie 2000 de aprobare, în numele Comunității Europene, a Tratatului OMPI privind drepturile de autor și a Tratatului OMPI privind interpretările și execuțiile și fonogramele (JO 2000, L 89, p. 6, Ediție specială, 11/vol. 20, p. 212).

«agendă digitală», și îmbunătățesc mijloacele de combatere a pirateriei din lumea întreagă. Comunitatea și majoritatea statelor membre au semnat deja aceste tratate, iar procedurile pentru ratificarea lor sunt în curs. Prezenta directivă servește la aplicarea unora dintre noile obligații internaționale.

[…]

(31) Trebuie păstrat un echilibru just între drepturile și interesele diverselor categorii de titulari de drepturi, precum și între acestea și drepturile și interesele utilizatorilor de obiecte protejate. Excepțiile existente și limitările de drepturi stabilite de statele membre trebuie reanalizate prin prisma noului mediu electronic. Diferențele existente între excepțiile și limitările privind anumite acte restricționate au efecte negative directe asupra funcționării pieței interne în domeniul dreptului de autor și a drepturilor conexe. Asemenea diferențe ar putea deveni mai accentuate odată cu dezvoltarea exploatării în străinătate a operelor și a activităților transfrontaliere. Pentru a asigura buna funcționare a pieței interne, astfel de excepții și limitări trebuie definite într-un mod mai armonizat. Gradul de armonizare a acestor excepții depinde de impactul lor asupra bunei funcționări a pieței interne."

7. Articolul 3 din directiva menționată, intitulat „Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate", prevede:

„(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autor[ilor] de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.

[…]"

8. Articolul 4 din Directiva 2001/29, intitulat „Dreptul de distribuire", precizează:

„(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice formă de distribuire către public, prin vânzare sau prin altă modalitate, a originalului operei sau a copiilor acestuia.

[…]"

9. Articolul 5 din Directiva 2001/29, intitulat „Excepții și limitări", prevede la alineatul (3):

„Statele membre pot să prevadă excepții sau limitări la drepturile prevăzute la articolele 2 și 3 în următoarele cazuri:

[…]

(e) utilizarea pentru scopuri de siguranță publică sau pentru a asigura buna desfășurare a procedurilor administrative, parlamentare sau judiciare;

[…]"

C. Dreptul național

10. Articolul 2 din lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen) (Legea nr. 729 din 1960 privind dreptul de autor asupra operelor literare și artistice, denumită în continuare „Legea privind dreptul de autor”) prevede:

„[(1)] Sub rezerva limitărilor prevăzute de prezenta lege, dreptul de autor cuprinde dreptul exclusiv de a dispune de operă prin reproducere și de a o pune la dispoziția publicului, în forma sa originală sau într-o formă modificată, tradusă sau adaptată într-un alt gen literar sau artistic ori prin utilizarea unei alte tehnici.

[(2)] Prin reproducere se înțelege orice reproducere directă sau indirectă, temporară sau permanentă a unei opere, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte.

[(3)] Opera este pusă la dispoziția publicului în următoarele cazuri:

1. Atunci când opera face obiectul unei comunicări publice. Comunicarea publică are loc atunci când opera este pusă la dispoziția publicului, prin cablu sau fără cablu, dintr-un loc diferit de cel în care publicul poate beneficia de respectiva operă. Aceasta include orice comunicare realizată astfel încât să se permită fiecărei persoane să aibă acces la operă dintr-un loc și într-un moment pe care îl alege fiecare individ în parte.

[…]

4. Atunci când o reproducere a operei este oferită spre vânzare, închiriere sau împrumut sau este distribuită în orice alt mod publicului.

Orice comunicare sau interpretare ori execuție a unei opere care vizează un cerc închis incluzând un număr mare de persoane, într-un context profesional, este asimilată unei comunicări publice sau unei interpretări ori execuții publice, după caz.”

11. Articolul 49a din Legea privind dreptul de autor precizează:

„Autorul unei fotografii are dreptul exclusiv de a reproduce fotografia în cauză și de a o pune la dispoziția publicului. Acest drept se aplică indiferent dacă imaginea este utilizată în forma sa originală sau într-o formă modificată și indiferent de tehnica utilizată.”

12. Potrivit articolului 1 din capitolul 2 din tryckfrihetsförordningen (Legea privind libertatea presei), promovarea libertății de exprimare și a unei informări pluraliste presupune dreptul oricărei persoane de a avea acces la documente publice. Legea privind libertatea presei este una dintre cele patru legi constituționale din Suedia, care beneficiază de un statut particular și special, similar celui al constituției din alte state membre.

13. Legea privind libertatea presei prevede de asemenea, printre altele, că orice act de procedură prezentat unei instanțe, sub orice formă, este un document public. Prin urmare, articolul 1 din capitolul 2 din Legea privind libertatea presei are drept consecință faptul că orice persoană poate solicita accesul la un act de procedură prezentat unei instanțe. Această normă de principiu face totuși obiectul unei excepții, privind informațiile care prezintă un caracter confidențial.

14. În consecință, principiul este că dreptul de acces la documente se referă și la documentele care intră sub incidența dreptului de autor și a drepturilor conexe.

III. Situația de fapt din procedura principală și cererea de decizie preliminară

15. Atât BY, cât și CX sunt persoane fizice care administrează fiecare câte un site web. În cursul unui litigiu anterior în fața instanțelor civile, CX a prezentat o copie a unei pagini de text, care cuprindea o fotografie, preluată de pe site-ul web al lui BY, ca element de probă în cadrul procedurii judiciare respective. Prin urmare, fotografia face parte din dosarul cauzei aferente acelei proceduri.

16. BY susține că deține dreptul de autor asupra acestei fotografii și solicită ca CX să fie obligat la plata unor daune interese, în primul rând, pentru încălcarea dreptului de autor și, în al doilea rând, pentru încălcarea protecției speciale acordate fotografiilor prin articolul 49a din Legea privind dreptul de autor. CX contestă orice obligație de despăgubire și susține că prezentarea materialului în vederea soluționării procedurii judiciare nu a constituit o încălcare a dreptului de autor.

17. În primă instanță, Patent och marknadsdomstolen (Tribunalul de Primă Instanță pentru Brevete și Mărci, Suedia) a statuat că fotografia este protejată prin drepturi conexe dreptului de autor, și anume prin protecția specială acordată fotografiilor. Instanța menționată a constatat că, întrucât fotografia respectivă i-a fost prezentată cu titlu de act de procedură, orice terț poate solicita comunicarea sa în conformitate cu dispozițiile aplicabile din dreptul constituțional suedez referitoare la accesul la documente. Deși a concluzionat că CX a distribuit către public această fotografie în sensul Legii privind drepturile de autor, Patent och marknadsdomstolen (Tribunalul de Primă Instanță pentru Brevete și Mărci) a considerat că nu s-a demonstrat că BY suferise un prejudiciu și, prin urmare, a respins cererea acestuia.

18. BY a atacat această hotărâre cu apel în fața instanței de trimitere.

19. Instanța de trimitere consideră că trebuie să se pronunțe în special cu privire la chestiunea dacă transmiterea unei copii a respectivei fotografii către instanță, în cadrul unui act de procedură, constituie o punere la dispoziție nelegală a operei în sensul legislației naționale în domeniul dreptului de autor, fie sub forma unei distribuiri către public, fie a unei comunicări publice.

20. Este cert că fotografia a fost trimisă pe cale electronică (prin e-mail) instanței sesizate cu litigiul dintre părți, sub forma unei copii electronice. Instanța de trimitere solicită totodată să se stabilească dacă o instanță poate fi considerată ca încadrându-se în domeniul de aplicare al noțiunii de „public” în acest scop.

21. Instanța de trimitere arată că există incertitudine în ceea ce privește interpretarea care trebuie reținută în dreptul Uniunii a noțiunilor de „comunicare publică” și de „distribuire către public” în cazul transmiterii către o instanță în cursul unei proceduri civile a unei opere protejate prin dreptul de autor. Ea ridică astfel, într-o primă etapă, problema dacă o instanță poate fi considerată ca încadrându-se în domeniul de aplicare al noțiunii de „public” în sensul Directivei 2001/29 și, într-o a doua etapă, dacă noțiunea de „public” trebuie să aibă aceeași semnificație în contextul aplicării articolului 3 alineatul (1) și a articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29.

22. În această privință, instanța de trimitere observă că Curtea a statuat că noțiunea de „public” privește un număr nedeterminat de potențiali destinatari și presupune, pe de altă parte, existența unui număr de persoane destul de important. Ea a subliniat, în plus, că scopul este acela de a face o operă perceptibilă în orice mod corespunzător unor „persoane în general”, în opoziție cu anumite persoane care aparțin unui grup privat [5].

5 A se vedea Hotărârea din 31 mai 2016, Reha Training (C-117/15, EU:C:2016:379, punctele 41 și 42, precum și jurisprudența citată).

23. Din jurisprudența Curții reiese totodată că noțiunea de „distribuire”, în sensul articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29, are aceeași semnificație ca expresia „punerea la dispoziția publicului […] prin vânzare” în sensul articolului 6 alineatul (1) din TDA. Totuși, din Hotărârea din 13 mai 2015, Dimensione Direct Sales și Labianca (C-516/13, EU:C:2015:315), pare să rezulte că, pentru a exista o „distribuire către public”, este suficient ca opera protejată să fi fost livrată către un membru al publicului.

24. De asemenea, este necesar să se stabilească dacă, atunci când un act de procedură este prezentat unei instanțe, fie sub forma unui document fizic (hârtie), fie sub forma unui document atașat la un mesaj electronic, aceasta reprezintă o „comunicare publică” sau o „distribuire către public”, din moment ce o asemenea transmitere are aceleași efecte și servește aceluiași scop în ambele cazuri.

25. Instanța de trimitere consideră că, nici instanța menționată însăși, nici personalul acesteia nu pot fi considerați drept „public” în înțelesul general al cuvântului. Ei nu pot fi considerați însă nici ca aparținând unui grup privat.

26. În plus, potrivit instanței de trimitere, deși numărul persoanelor care, în urma transmiterii documentului, au acces la operă este, desigur, limitat exclusiv la membrii personalului instanței, acest număr ar fi în mod necesar variabil și trebuie considerat în principiu ca fiind ridicat. În sfârșit, dreptul național prevede că orice persoană are dreptul de acces la documentele primite de o instanță.

27. În aceste împrejurări, instanța de trimitere a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Noțiunea de «public» cuprinsă la articolul 3 alineatul (1) și la articolul 4 alineatul (1) din Directiva [2001/29] are o semnificație uniformă?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la [prima întrebare], o instanță trebuie considerată ca încadrându-se în domeniul de aplicare al noțiunii de «public» în sensul dispozițiilor menționate?

3) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare:

   a) în cazul comunicării unei opere protejate către o instanță, instanța respectivă poate să intre în domeniul de aplicare al noțiunii de «public»?

   b) în cazul distribuirii unei opere protejate către o instanță, instanța respectivă poate să intre în domeniul de aplicare al noțiunii de «public»?

4) Faptul că legislația națională prevede un principiu general al accesului la documente publice, în conformitate cu care orice persoană care prezintă o cerere poate accesa actele de procedură prezentate unei instanțe, cu excepția cazului în care acestea conțin informații confidențiale, are un impact asupra analizei aspectului dacă prezentarea unei instanțe a unei opere protejate echivalează cu o «comunicare publică» sau cu o «distribuire către public»?”

IV. Procedura în fața Curții

28. Comisia Europeană a depus observații scrise.

29. Curtea a adresat guvernului suedez mai multe întrebări scrise. Guvernul suedez a răspuns la aceste întrebări la 6 mai 2020.

V. Analiză

A. Prima întrebare

30. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă noțiunea de „public” prevăzută la articolul 3 alineatul (1) și la articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29 are o semnificație uniformă [6].

31. În cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte, instituită la articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care a fost sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate, extrăgând din ansamblul elementelor furnizate de instanța de trimitere și mai ales din motivarea deciziei de trimitere elementele de drept al Uniunii care necesită o interpretare, având în vedere obiectul litigiului principal [7].

32. În opinia noastră, Curtea nu trebuie să răspundă la prima întrebare, iar celelalte întrebări trebuie, prin urmare, să fie reformulate. În această privință, din cuprinsul punctelor 3 și 6 din cererea de decizie preliminară reiese în mod clar că fotografia protejată [8], care face obiectul procedurii în fața instanței de trimitere, a fost trimisă prin e-mail instanțelor civile ca element de probă în cadrul unei proceduri cu care erau sesizate.

33. Potrivit articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, autorii au dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment. În plus, articolul 4 alineatul (1) din directiva amintită prevede că autorii au dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice orice formă de distribuire către public, prin vânzare sau prin altă modalitate, a originalului operei sau a copiilor acestuia. Articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2001/29 precizează în plus că un asemenea drept se epuizează în cazul în care prima vânzare sau primul altfel de transfer al proprietății asupra originalului sau a copiei operei în cadrul Uniunii se face de către titularul dreptului sau cu acordul acestuia [9].

34. Reiese cu claritate, printre altele, din cuprinsul punctelor 39-45, precum și al punctelor 51 și 52 din Hotărârea din 19 decembrie 2019, Nederlands Uitgeversverbond and Groep Algemene Uitgevers (C-263/18, EU:C:2019:111), că, pentru a exista o „distribuire către public” în sensul articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29, opera trebuie să fie pusă în circulație sub formă de copii fizice, produse materiale sau obiecte corporale [10]. Această cerință specială de la articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29 nu este îndeplinită atunci când opera este transmisă sub formă imaterială, prin e-mail [11].

6 Noțiunea de „public” nu este definită în Directiva 2001/29.

7 A se vedea prin analogie Hotărârea din 19 decembrie 2019, Nederlands Uitgeversverbond și Groep Algemene Uitgevers (C-263/18, EU:C:2019:1111, punctele 31 și 32, precum și jurisprudența citată).

8 A se vedea prin analogie punctul 14 din Hotărârea din 7 august 2018, Renckhoff (C-161/17, EU:C:2018:634), în care Curtea a amintit că o fotografie poate fi protejată de dreptul de autor cu condiția să fie o creație intelectuală a autorului, care reflectă personalitatea acestuia și care se manifestă prin alegerile libere și creative ale autorului făcute cu ocazia realizării fotografiei respective.

9 Hotărârea din 19 decembrie 2019, Nederlands Uitgeversverbond și Groep Algemene Uitgevers (C-263/18, EU:C:2019:1111, punctele 35 și 36).

10 Utilizăm acești termeni cu același sens doar cu titlu ilustrativ. Considerăm totuși că o „distribuire către public” are loc mai degrabă în lumea „reală” decât în cea „virtuală” și necesită astfel circulația unui obiect fizic sau tangibil.

11 În plus, la punctele 22 și 26 din Hotărârea din 19 decembrie 2018, Syed (C-572/17, EU:C:2018:1033), Curtea a afirmat că distribuirea către public se caracterizează printr-o serie de operațiuni care se întind cel puțin de la încheierea unui contract de vânzare până la executarea acestuia prin livrarea către un membru al publicului. În plus, poate constitui o atingere adusă dreptului de distribuire, astfel cum este definit la articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29, un act prealabil realizării unei vânzări a unei opere sau a unei copii a unei opere protejate printr-un drept de autor, efectuat fără autorizarea titularului acestui drept și în scopul de a realiza o astfel de vânzare. Reiese cu claritate din dosarul de care dispune Curtea că prezentarea fotografiei ca element de probă în cursul procedurii judiciare nu constituie o vânzare a operei respective sau un transfer al proprietății asupra acesteia sau o pregătire a vânzării operei în cauză.

35. Transmiterea unei opere prin e-mail constituie în schimb, în opinia noastră, un act de comunicare sau de punere la dispoziție prin cablu sau fără cablu a operei, la care destinatarul poate avea acces din orice loc și în orice moment, în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29. Problema esențială în prezenta procedură este însă aceea dacă această transmitere este o comunicare „publică" sau o punere la dispoziția „publicului" în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 [12].

36. Prin urmare, considerăm că nu este necesară interpretarea de către Curte a articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29 în cadrul prezentei proceduri.

37. În orice caz, independent de aplicabilitatea articolului 3 alineatul (1) sau chiar a articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29 în situația de fapt din procedura principală, după cum ilustrează Hotărârea din 13 mai 2015, Dimensione Direct Sales și Labianca (C-516/13, EU:C:2015:315, punctul 34), Directiva 2001/29 trebuie să fie interpretată într-un mod care să garanteze protecția efectivă și riguroasă a titularului dreptului de autor.

38. Această cerință strictă este subliniată și de articolul 17 alineatul (2) din cartă, care prevede că proprietatea intelectuală „este protejată" [13].

39. Propunem să abordăm în continuare celelalte întrebări ale instanței de trimitere în lumina cerințelor menționate, sub rezerva unor reformulări necesare.

B. A doua, a treia și a patra întrebare

40. Deși a doua, a treia și a patra întrebare adresate de instanța de trimitere se suprapun, ele urmăresc în esență să se stabilească dacă și, în cazul unui răspuns afirmativ, în ce împrejurări transmiterea către o instanță prin e-mail a unui material protejat prin dreptul de autor ca element de probă în cadrul unei proceduri ar putea constitui o comunicare publică în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29. Vom aborda mai întâi aceste probleme generale, după care vom încheia prin a răspunde la întrebările concrete adresate.

41. În centrul protecției conferite de articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 se află ideea că titularul dreptului de autor are dreptul la protecție împotriva comunicării publice sau a punerii la dispoziția „publicului" a materialului protejat prin dreptul de autor [14]. Astfel, sub rezerva excepțiilor și a limitărilor stabilite la articolul 5 din Directiva 2001/29, toate actele de comunicare publică a unei opere de către un terț necesită consimțământul prealabil al autorului său.

12 Potrivit unei jurisprudențe constante, noțiunea de „comunicare publică" în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 cuprinde două elemente cumulative, și anume un „act de comunicare" a unei opere și comunicarea „publică" a acesteia din urmă. În ceea ce privește primul dintre aceste elemente, și anume existența unui „act de comunicare", astfel cum reiese de la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, pentru ca un „act de comunicare" să existe, este suficient în special ca o operă să fie pusă la dispoziția publicului, astfel încât persoanele care îl compun să poată avea acces la aceasta, fără a avea relevanță dacă ele utilizează sau nu această posibilitate. Referitor la cel de al doilea dintre elementele sus-menționate, și anume ca opera protejată să fie efectiv comunicată unui „public", din jurisprudența Curții reiese că noțiunea de „public" privește un număr nedeterminat de potențiali destinatari și presupune, în plus, existența unui număr destul de important de persoane. A se vedea Hotărârea din 7 august 2018, Renckhoff (C-161/17, EU:C:2018:634, punctele 19, 20 și 22, precum și jurisprudența citată). La punctul 68 din Hotărârea din 19 decembrie 2019, Nederlands Uitgeversverbond și Groep Algemene Uitgevers (C-263/18, EU:C:2019:1111), Curtea a amintit că noțiunea de „public" presupune un anumit prag *de minimis*, ceea ce exclude din această noțiune un număr prea mic de persoane afectate, și, pe de altă parte, că trebuie să se ia în considerare efectele cumulative ce rezultă din punerea la dispoziție, prin descărcare, a unei opere protejate în favoarea potențialilor destinatari. Prin urmare, trebuie să se țină seama în special de numărul de persoane care pot avea acces în paralel la aceeași operă, dar și de numărul celor care pot avea acces în mod succesiv la aceasta.

13 La punctul 18 din Hotărârea din 7 august 2018, Renckhoff (C-161/17, EU:C:2018:634), Curtea a amintit că din considerentele (4), (9) și (10) ale Directivei 2001/29 rezultă că aceasta are drept obiectiv principal să instituie un nivel ridicat de protecție în favoarea autorilor, permițându-le să obțină o remunerație adecvată pentru utilizarea operelor lor, în special cu ocazia unei comunicări publice. În consecință, noțiunea „comunicare publică" trebuie interpretată în sens larg, așa cum se arată de altfel în mod explicit în considerentul (23) al acestei directive.

14 Comisia consideră că noțiunea de „public" se referă la persoanele fizice și, prin urmare, nu vizează instituțiile sau instanțele. Noi nu suntem însă de acord cu opinia potrivit căreia noțiunea de „public" este limitată la persoanele fizice, întrucât apreciem că acesta ar putea include și persoane juridice precum societățile.

42. Deși comunicarea materialului protejat unor terți care exercită funcții administrative sau judiciare poate depăși, fără discuție, „un anumit prag *de minimis*”, ținând seama de numărul de persoane care pot fi implicate [15], ea nu ar constitui în mod normal, în opinia noastră, o „comunicare publică” în sensul avut în vedere la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, tocmai pentru că aceste persoane, chiar dacă nu fac parte dintr-un grup privat [16] ca atare, fac totuși obiectul unor constrângeri care țin de natura funcțiilor lor oficiale. În special, ele nu ar avea dreptul să trateze materialul protejat prin dreptul de autor ca fiind lipsit de o asemenea protecție.

43. De exemplu, comunicarea unui astfel de material de către un justițiabil în cursul procedurii judiciare către funcționarii instanței sau către titularii unor funcții judiciare, pe lângă faptul că nu are o semnificație economică independentă [17], nu ar permite destinatarilor materialului respectiv să îl utilizeze după cum doresc. Într-adevăr, în exemplul menționat, materialul ar fi fost comunicat unor asemenea persoane în virtutea funcțiilor lor administrative sau, după caz, judiciare, iar reproducerea, comunicarea sau distribuirea ulterioară a unui asemenea material de către acestea ar fi supuse anumitor restricții legale sau etice exprese sau implicite, cuprinse în special în legislația din domeniul dreptului de autor, potrivit normelor stabilite de dreptul național.

44. În pofida numărului potențial ridicat de funcționari judiciari implicați, comunicarea nu ar viza, prin urmare, un număr nedeterminat de potențiali destinatari, după cum impune Curtea la punctul 37 din Hotărârea din 7 decembrie 2006, SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764). Dimpotrivă, comunicarea ar viza un grup clar definit și limitat sau închis de persoane, care își exercită funcțiile în interes public și care trebuie să respecte, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, norme de drept și de etică privind, printre altele, utilizarea și divulgarea informațiilor și a elementelor de probă primite în cadrul unor proceduri judiciare.

45. În opinia noastră, comunicarea unui material protejat prin dreptul de autor către o instanță ca element de probă în contextul unei proceduri judiciare nu aduce în principiu atingere drepturilor exclusive ale titularului dreptului de autor asupra acelui material, de exemplu prin privarea titularului respectiv de oportunitatea de a solicita o remunerație adecvată pentru utilizarea operei sale. Posibilitatea de a prezenta un material protejat prin dreptul de autor ca element de probă în cadrul unei proceduri civile servește mai degrabă la garantarea dreptului la o cale de atac efectivă și a dreptului la un proces echitabil, astfel cum sunt garantate la articolul 47 din cartă. Dreptul la apărare al unui justițiabil ar fi grav compromis dacă acesta nu ar putea să prezinte în fața unei instanțe anumite probe în situația în care o altă parte la procedură sau chiar un terț ar invoca protecția conferită de dreptul de autor în cazul probelor respective [18].

46. În această privință trebuie subliniat că drepturile de proprietate intelectuală consacrate la articolul 17 alineatul (2) din cartă nu sunt drepturi absolute, ci trebuie evaluate comparativ sau puse în balanță cu alte drepturi garantate de cartă [19].

15 Un asemenea grup nu poate să fie mic sau nesemnificativ, ci poate foarte bine presupune un număr de persoane destul de important. A se vedea Hotărârea din 31 mai 2016, Reha Training (C-117/15, EU:C:2016:379, punctul 43).

16 A se vedea Hotărârea din 31 mai 2016, Reha Training (C-117/15, EU:C:2016:379, punctul 42 și jurisprudența citată).

17 A se vedea prin analogie articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/29.

18 La punctul 71 din Hotărârea din 6 noiembrie 2012, Otis și alții (C-199/11, EU:C:2012:684), Curtea a statuat că principiul egalității armelor, care este un corolar al noțiunii înseși de proces echitabil, presupune obligația de a oferi fiecărei părți o posibilitate rezonabilă de a-și susține cauza, inclusiv probele, în condiții care nu o plasează într-o situație de dezavantaj net în raport cu adversarul acesteia. Astfel, considerăm că evitarea unui asemenea risc constituie tocmai funcția excepției sau limitării opționale privind protecția prin dreptul de autor în vederea soluționării procedurilor administrative și judiciare care este prevăzută la articolul 5 alineatul (3) litera (e) din Directiva 2001/29. Totuși, trebuie subliniat faptul că instanța de trimitere a afirmat în mod expres la punctul 6 din cererea de decizie preliminară că întrebările adresate nu se referă la aplicarea articolului 5 alineatul (3) litera (e) din Directiva 2001/29.

19 A se vedea prin analogie Hotărârea din 29 iulie 2019, Pelham și alții (C-476/17, EU:C:2019:624, punctele 33 și 34). A se vedea și Hotărârea din 29 iulie 2019, Funke Medien NRW (C-469/17, EU:C:2019:623, punctul 72).

47. Esența drepturilor menționate nu este compromisă ca urmare a unei legislații sau a unei practici naționale care permite justițiabililor să utilizeze sau să facă referire la un material protejat prin dreptul de autor în cadrul unor proceduri judiciare, ținând seama în special de aspectul că protecția conferită prin dreptul de autor nu se pierde pentru simplul motiv că materialul în cauză a fost prezentat în cadrul acelor proceduri.

48. Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă această apreciere este afectată de faptul că legislația suedeză prevede un principiu general al accesului la documente publice, potrivit căruia orice persoană care depune o cerere poate avea acces la actele de procedură prezentate unei instanțe, cu excepția situației în care ele conțin informații confidențiale [20]. În opinia noastră, și după cum au arătat atât Comisia [21], cât și guvernul suedez [22], comunicarea materialului protejat prin dreptul de autor de către un justițiabil către instanță în asemenea împrejurări nu constituie o comunicare publică efectuată *de către justițiabil*, întrucât de fapt instanța însăși (sau funcționarii săi) pot acorda în final accesul la materialul în discuție potrivit normelor naționale privind libertatea de informare sau transparența [23].

49. În această privință, din dosarul de care dispune Curtea nu reiese că instanțele judecătorești sau funcționarii instanțelor din Suedia au acordat efectiv acces la materialul protejat prin dreptul de autor aflat în discuție sau eventual că un astfel de acces a fost solicitat.

50. Instanța de trimitere a arătat în cererea de decizie preliminară doar că legislația națională în domeniul libertății de informare permite publicului larg *să aibă acces* la materialul respectiv de plin drept [24]. În final, acesta este obiectivul general al legislației în domeniul libertății de informare atât la nivel național, cât și la nivelul Uniunii [25]. Astfel, noțiunea menționată se află în centrul Legii suedeze privind libertatea presei [26] – care constituie ea însăși sursa de inspirație pentru legislația în domeniul libertății de informare în atât de multe alte state membre și la nivelul Uniunii –, având în vedere că, în temeiul articolului 1 din capitolul 2 din legea în cauză, documentele instanțelor sunt *în general* accesibile pentru membrii publicului de plin drept [27]. Guvernul suedez a arătat totodată că dreptul de autor este protejat prin Constituția suedeză în conformitate cu normele prevăzute în Legea privind dreptul de autor. Articolul 26b alineatul (1) din Legea privind dreptul de autor prevede însă că, fără a aduce atingere normelor în domeniul dreptului de autor, documentele publice se comunică publicului în condițiile stabilite în capitolul 2 din Legea privind libertatea presei.

20 Deși nu reiese în mod clar din dosarul de care dispune Curtea, aspectul decisiv al acestei întrebări pare să fie riscul ca procedura judiciară să fie utilizată în vederea divulgării, din considerente de oportunism, în cursul procedurii respective a unui material protejat prin dreptul de autor pentru a permite publicului să aibă acces la materialul menționat în temeiul normelor privind libertatea de informare sau transparența, ceea ce ar constitui o atingere adusă drepturilor exclusive ale autorilor.

21 A se vedea punctul 20 din observațiile Comisiei.

22 A se vedea punctul 25 din răspunsul guvernului suedez din 6 mai 2020 la întrebările scrise adresate de Curte.

23 A se vedea articolul 9 din Directiva 2001/29, care prevede că această directivă nu aduce atingere dispozițiilor privind, printre altele, accesul la *documente publice*. Guvernul suedez a arătat că, în conformitate cu legislația suedeză, documentele furnizate de o parte la procedură unei instanțe sunt documente publice și astfel, în principiu, sunt accesibile publicului. La punctul 26 din Hotărârea din 1 martie 2017, ITV Broadcasting și alții (C-275/15, EU:C:2017:144), Curtea a precizat că articolul 9 din Directiva 2001/29, interpretat în lumina considerentului (60) al acestei directive, urmărește menținerea dispozițiilor aplicabile în alte domenii decât cel armonizat prin directiva menționată

24 A se vedea punctul 18 din cererea de decizie preliminară.

25 A se vedea articolul 15 alineatul (3) TFUE.

26 Guvernul suedez a arătat că accesul publicului la memoriile și la probele transmise instanțelor este reglementat de *offentlighets – och sekretesslag* (2009:400) [Legea nr. 400 din 2009 privind transparența și confidențialitatea documentelor publice, denumită în continuare „OSL”] și de capitolul 2 din Legea privind libertatea presei.

27 Guvernul suedez a arătat că, deși orice persoană care solicită accesul la un document public are de asemenea dreptul la o copie a acestui document în schimbul plății unor taxe administrative, administrația publică nu este în principiu obligată să comunice documentul prin mijloace electronice. A se vedea punctul 37 din memoriul în răspuns al guvernului suedez. Prin urmare, acest lucru pare să garanteze, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, faptul că materialul protejat prin dreptul de autor nu este, în principiu, comunicat publicului de către instanțe.

51. Acest principiu general al transparenței cunoaște însă excepții. Deși revine în final instanței de trimitere sarcina de a verifica aceasta, Curtea a fost informată de către guvernul suedez, în răspunsul la o întrebare scrisă adresată de Curte, că articolul 23 din capitolul 31 din OSL[28] conține o normă de protecție pentru materialul protejat prin dreptul de autor. Prin urmare, efectul normei de protecție menționate pare să fie – din nou, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere – acela că informațiile cuprinse în materialul care fac obiectul dreptului de autor sunt considerate, în anumite condiții, confidențiale și nu pot fi divulgate în lipsa unei dispoziții speciale în sens contrar[29].

52. Mai mult, și poate și mai important, guvernul suedez a afirmat că, deși articolul 26b alineatul (1) din Legea privind dreptul de autor reglementează comunicarea documentelor publice, *acesta nu acordă un drept de utilizare a unor asemenea documente*. Potrivit guvernului menționat, „orice persoană care a primit o copie a operei în temeiul prezentei dispoziții nu poate, așadar, să dispună de aceasta cu încălcarea [Legii privind dreptul de autor]. Orice utilizare ulterioară necesită permisiunea autorului sau trebuie să se întemeieze pe una dintre excepțiile de la protecția dreptului de autor prevăzute de [Legea privind dreptul de autor]”.

53. Rezultă astfel că materialul protejat prin dreptul de autor nu intră în domeniul public prin intermediul dispozițiilor care reglementează libertatea de informare din Legea privind libertatea presei pentru *simplul* motiv că au fost comunicate, prezentate sau puse la dispoziție în orice alt mod ca elemente de probă în cadrul unei proceduri judiciare.

54. Altfel spus, comunicarea unui asemenea material protejat prin dreptul de autor în temeiul normelor referitoare la transparență nu are ca efect de fond că materialul în cauză își pierde statutul de operă protejată prin dreptul de autor și intră pe această cale în domeniul public.

55. Este, prin urmare, clar, desigur, sub rezerva verificării finale de către instanța națională, că dreptul suedez nu are în vedere și nici nu permite ca protecția conferită de dreptul de autor să fie pierdută *numai* pentru că una dintre părți a prezentat materialul respectiv în cadrul unei proceduri civile, iar un terț poate ulterior dobândi accesul la materialul în cauză în temeiul legislației suedeze referitoare la libertatea de informare.

56. Se poate observa în concluzie că, dacă legislația menționată ar fi în realitate diferită, iar dreptul de autor ar putea fi astfel pierdut efectiv prin simplul artificiu de a prezenta documentul protejat prin dreptul de autor în cadrul unei proceduri civile, atunci, în opinia noastră, Regatul Suediei nu a transpus în niciun caz în mod adecvat cerințele Directivei 2001/29 și, în plus, nu a respectat cerințele articolului 17 alineatul (2) din cartă în ceea ce privește protecția efectivă a proprietății intelectuale. O asemenea stare de fapt ar aduce atingere în mod vădit conținutului esențial al nivelului obligatoriu de protecție a dreptului de autor care este garantat titularilor drepturilor prin Directiva 2001/29 [și, de altfel, prin articolul 17 alineatul (2) din cartă], întrucât în acest fel ei ar fi lipsiți de protecție efectivă împotriva pierderii dreptului lor de autor.

57. Totuși, dat fiind că, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, în mod vădit nu aceasta este situația, nu este necesar să se analizeze mai departe problema menționată.

28 Potrivit acestei dispoziții:
„Informațiile cuprinse într-o operă protejată prin dreptul de autor și care nu poate fi prezumată a fi lipsită de un interes comercial sunt confidențiale, cu excepția situației în care este clar că asemenea informații pot fi divulgate fără a aduce prejudicii titularilor drepturilor și
(1) că există motive întemeiate să se creadă că opera nu a fost deja făcută publică în sensul [Legii privind dreptul de autor];
(2) că există motive întemeiate pentru a considera că opera a fost comunicată autorităților administrative fără consimțământul titularului dreptului; și
(3) că divulgarea informațiilor constituie o punere la dispoziție în sensul legislației în domeniul dreptului de autor.
În sensul primului alineat, o operă comunicată în temeiul capitolului 2 din [Legea privind libertatea presei] sau transmisă de o autoritate publică altei autorități publice nu este considerată ca fiind făcută publică.”

29 A se vedea articolul 1 din capitolul 8 din OSL.

58. Prin urmare, considerăm că transmiterea pe cale electronică de un justițiabil sau de o parte la o procedură a unui material protejat prin dreptul de autor ca element de probă către o instanță nu constituie o „comunicare publică” sau o „distribuire către public” în sensul articolului 3 alineatul (1) și al articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29. Simplul fapt că un asemenea element de probă este considerat ca fiind document public și că publicul poate astfel să aibă în principiu acces la materialul protejat prin dreptul de autor în cauză în virtutea normelor naționale în materie de libertate de informare sau de transparență nu determină ca acest material să intre în domeniul public sau ca el să fie privat de protecția conferită de dreptul de autor.

VI. Concluzie

59. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm, Secția Comercială și pentru Brevete, Suedia) după cum urmează:

„Transmiterea pe cale electronică de un justițiabil sau de o parte la o procedură a unui material protejat prin dreptul de autor ca element de probă către o instanță nu constituie o «comunicare publică» sau o «distribuire către public» în sensul articolului 3 alineatul (1) și al articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională. Simplul fapt că un asemenea element de probă este considerat ca fiind document public și că publicul poate astfel să aibă în principiu acces la materialul protejat prin dreptul de autor în cauză în virtutea normelor naționale în materie de libertate de informare sau de transparență nu determină ca acest material să intre în domeniul public sau ca el să fie privat de protecția conferită de dreptul de autor.”